

Štev. 11.

V Ljubljani, 1. listopada 1906.

Leto VII.

V noči Vernih duš.

Ko Vernih duš tiha priplava k nam noč,
oblački se z neba spustijo,
na rožnih oblakih pa duše sedé,
in v dom zapuščeni hitijo.

Kjer mrtva je žalost počivala prej,
zdaj radosti polno je, sreče;
glej, tukaj in tamkaj . . . po domu povsod
nam dušica draga šepeče.

Nocoj so nam sanje prelepe zares,
saj z dušico k nam so prispele,
na rožicah božjih tam sredi neba
v srebrnih so čašah vzcvetele. —

Pa Mimica, sestrice naša, odšla
v nebesa je v mrzli jeseni,
a letos gotovo z oblakom prišla
na domek bo naš zapuščeni.

Oj, punčka otožna že čaka na njo,
gradiči že čakajo beli —
da pride le skoro nam tiha že noč,
pa bomo spet srčno veseli.

In s sestrico bomo prečuli vso noč
in sladko se bomo smejali,
a v jutru na rožnem oblaku mi vsi
v nebesa se bomo peljali.

Josip Vandot.

Junak.

Maloruski motiv.

Imela vdova sina sokola,
ga je vzredila, v vojsko pustila
in pri slovesu ga vpraševala:
„Sinko moj dragi, detece sladko,
kdaj k sivolasi majki se vrneš?“
In odgovoril sinko je sokol:
„Majčica draga, jadona ne plakaj,
k Bogu ne toži, k Bogu le moli!
Vrnem se k tebi šele tedaj,
ko potopi se pavovo perje,
mlinski pa kamen splava iz vode.“

Leto za letom k Bogu molila
je sivolasa majka za sina —
kar potopi se pavovo perje,
mlinski pa kamen splava iz vode.
Vstala je majka, oči obrisala,
šla je na goro daljno, visoko.
Fahajo mladi iz vojske junaki.

Vse starešine je povprašala:
„Videli vi ste sina sokola?“
„Videli v vojni, v bitki krvavi
sina sokola smo tvojega davi.
Diven junak tvoj sinko je bil,
silno sovragov je v vojni pobil;
slednjič sirotek je glavo izgubil,
dober junak je bil, vsak je ga ljubil.
Slavno smo zmago izvojevali,
dva bela konja proč iz bojišča
tvojega sina sta odpeljala,
bila s kopiti in rezgetala.
Teško pod njim so kolesa škripala,
ko smo vozili po beli ga cesti,
ko smo vozili ga tebi v naročje,
tebi v naročje sina junaka.“

In sivolasa majka zaplaka,
tiho, nezdravno spi mladi sokol.

C. Golar.

Kužek.

Pa kako je zopet to,
da so ti oči zaspane?
Kadar človek zjutraj vstane,
jasno gleda mu oko.

„Ko si ti najslaje spal,
meni ni do spanja bilo:
da bi nič te ne zdramilo,
zvesto sem na straži stal.“

E. Gangl.

Ubogi Peterček.

Spisal *Borisov.*

Bilo je na praznik Vernih duš. Na pokopališču malega slovenskega mesta je bilo vse živo. Ljudstvo je že nestrpno pričakovalo pevcev, ki so navadno ta dan prepevali na grobovih rajnkih mile in otožne nagrobnice.

Od okrašenih grobov se je razširjal naokrog prijeten vonj cvetic. Nebroj lučc je brlelo med cvetkami, pokojnim v spomin.

Ob gomilah so pa stali ljudje, otožni in potrti. Koga bi pa tudi ne žalostila misel, da stoji na zemlji, pod katero počivajo premili starši, bratec ali sestra, dragi prijatelj, in kamor zagrebejo nekoč tudi njega.

Tudi Peterček je prišel na pokopališče. Popoldne je šel namreč z gospodinjo v cerkev, potem pa domov. Gorko jesensko solnce ga je pa vabilo ven pod milo nebo. Prosil je gospodinjo, če sme iti na izprehod, kar mu je rada dovolila.

Tovariši so mu odšli večinoma domov na počitnice. Le on je ostal še na stanovanju, ker je imel predač do doma.

Stopajoč po ozkih ulicah, kjer so vrveli ljudje, se je spominjal Peterček svoje tihe zagorske vasice, ki je danes tudi praznično odeta z žalnim plaščem . . . Dozdevalo se mu je, da sliši mile glasove domačih zvonov, ki pojo še lepše kot tu v mestu . . .

Spominjal pa se je še nečesa: tihega groba daleč na domačem pokopališču, kjer je spavala njegova mamica nezdravno spanje.

In pri tem spominu je postalo Peterčku težko pri srcu. Najrajši bi stopil v kak skriven kotiček ali zbežal na polje in glasno zajokal . . . Toda pred ljudmi se mu ni dalo, ker je slutil, da bi ga ne umeli in se mu smejali.

Nekaj časa je hodil brez namena okrog, potem je pa odšel na pokopališče.

Ej, tako okrašenih grobov in takih lepih spomenikov še ni videl! Kot se je spominjal, so na vaških pokopališčih skoro sami leseni križi. Tu pa kar hipoma cela vrsta lepo rezanih nadgrobnih kamenov. In vsak križ je imel skoro drugačno obliko. Eden je bil podoben neobdelanemu lesu — in vendar je bil kamenit. Drugi je imel spet na vrhuncu angela, ali je pa angel držal križ . . .

Peterček je hodil med množico in nekaj časa radovedno opazoval krasoto mestnega pokopališča. Toda pri tem se je nehote spomnil na domače

pokopališče, na svojo mater, ki počiva pod lesenim križem . . . Šel je naprej in se zamislil v one čase, ko mu je živela še dobra mamica.

Kako lepo je bil takrat!

* * *

Ozrl se je naokrog in spoznal, da je zašel od lepih spomenikov v stran. Na desni in na levi so bili večinoma leseni križi. Prav tam pri zidu pa jih še bilo ni, samo nakopičena zemlja je pričala, da počiva pod njo kak siromak.

Tudi ljudi ni bilo tukaj toliko kakor v gorenjem koncu pokopališča. Peterček je pokleknil k bližnjemu grobu. Ni sicer vedel, kdo počiva pod njim, toda molil je zanj, za svojega bližnjega. Njegov duh pa je bil daleč tam v domači vasi, na gomili materini, kjer so gotovo tisti čas klečali tudi njegovi bratci in njegove sestrice . . .

Po toplem dnevu je nastopil hladan večer. Ljudje so se začeli odpravljati proti mestu. Peterček je stal že nekaj časa pri vratih pokopališča in gledal bogato opravljene meščane, ki so se vračali domov.

Zdaj pride neka gospa k dečkom, ki so stali poleg njega in bili bolj siromašno opravljene, ter jih vpraša, ako bi ji hotel nesti kdo na dom dve svetilnici. Dečki se spogledajo ter odkimajo. Peterčku se je zdelo to vedenje nelepo in ošabno.

Pogledal je gospo, in ona ga je opazila ter ga tudi vprašala, če ji nese. Peterček pohlevno odgovori: „O, rad, gospa!“

„Pa pojdi z menoj! Takoj sva na grobu.“

Peterček je šel za njo. Na grobu je vzel vsako svetilnico v eno roko in stopal skozi množico za neznano gospo.

Ko sta prišla bolj v samoto, ga ona vpraša: „Kako pa ti je ime, deček, in kje si doma?“ Povedal ji je krstno ime, priimek in kraj, kjer je bil rojen.

„Kje pa sedaj stanuješ in kaj delaš v mestu?“ — „Dijak sem,“ pravi Peterček, „in stanujem za vodo.“

Nekaj časa gresta še dalje, potem pa ga gospa zopet vpraša: „In kaj si delal danes sam na pokopališču?“

Povedal ji je, da ga je gospodinja pustila na izprehod, a je rajši krenil med grobove.

„Ali imaš morda kakega znanca ali sorodnika, ki počiva na tem pokopališču?“ vpraša gospa.

Deček odgovori, da ne.

„Za koga si pa molil pri nekem križu?“

Peterček jo je pogledal kot bi hotel vprašati, odkod to ve, in pravi: „Ne vem sicer, kdo počiva tam, kjer sem molil, a spominjal sem se v molitvi svoje dobre, skrbne mamice . . .“

„Prav lepo si storil,“ pravi gospa, „da si se spomnil nanjo. Če ostaneš tako dober, ti Bog gotovo nekoč obilno poplača to ljubezen do roditeljev.“

Gospa se je nekam zamislila. Šla sta molče dalje. Peterčku je bilo nekako milo in mehko pri srcu. Dozdevalo se mu je, da je ta gospa nekoliko podobna njegovi materi. Tako lepo še ni nihče govoril z njim v mestu.

Polagoma se je mračilo, in po mestu so že užigali luči. „Pa ti ne bo gospodinja ničesar rekla, ker prideš malo pozneje domov? Kdaj pa ti pripravi večerjo?“ vpraša spet gospa. Peterček pa je bil zdaj v zadregi. Vendar odgovori počasi: „Rekla ne bo ničesar. Večerje pa nimam pri nji.“ „Kje pa?“ — „Navadno si grem kupit kruha, nocoj imam pa malo prihranjenega od kosila,“ pravi Peterček.

„Nič nimaš večerje? No, to je pa hudo! Ubožec... Ali ti od doma ne morejo dajati?“ — „Ne, gospa,“ reče Peterček, „ker oče malo zasluži. Če bi meni dal vse, potem pa morajo bratje in sestre stradati doma.“

Gospé je ugajala ta odkritosrčnost in rekla je z dobrohotnim glasom: „Dobro; ker si videti dober deček, ki se v tujini spominja z molitvijo svoje matere, ti bom jaz pomagala po svoji moči. Nocoj pojdi z menoj, da večerjaš pri nas. Potem pa se zmenim z gospodinjo in ji bom jaz toliko doplačevala, da dobiš še večerjo. Jutri popoldne po kosilu pa pridi k meni, da pojdeva na tvoje stanovanje.“

Peterček, ki ni bil vaje lepah besed, je bil v zadregi, kako bi se zahvalil. „Bog vam plačaj stoterno, dobra gospa,“ je jecljal. Dalje ni mogel. Ustavila se mu je beseda v grlu in ni več vedel, kaj bi rekel. Gospa pa je dejala: „Je že dobro, Peterček. Le priden bodi. To bo najlepša zahvala...“

* * *

Peterček je šel tisti večer ves srečen domov. Povedal je vse gospodnji, ki je bila jako vesela. Imela je rada Peterčka in tudi sama bi mu bila dajala večerjo, pa je bila ubožna.

Drugi dan je prišla ona gospa na Peterčkovo stanovanje in se zmenila z gospodinjo. Od tedaj je dobival siromašni deček popolno hrano. Tudi kak vinar je vedno dobil od usmiljene dobrotnice, da je imel za šolske potrebe.

Sedaj je nekdanji Peterček že Peter, ki kmalu dovrši svoje študije. Večkrat se spomni, kaj mu je naklonilo tako velikodušno podporo, in v molitvi za pokojno mater se spominja tudi dobre gospe, ki ga še vedno podpira. Zanj skrbi kot za svojega otroka, ker je čisto sama. Mož ji je umrl, edini sin pa ima že dobro službo.

Z veseljem in ponosom zre na svojega gojenca, kako se razvija in obeta še mnogo koristi rojakom in domovini...

Iz kraljestva živali.

Spisala *Mara Ivanovna Tavčarjeva.*

Lisica pride k levu in pravi: „Mogočni kralj, slavni vladar! Na zboru smo sklenili, da nihče izmed nas ne stori krivice človeku, da nas bo ljubil. Vsi smo se ravnali po novem zakonu, milostni kralj, tvoja ponižna služkinja lisica — pa najbolj! Zajec pa, ta dolgouhi hinavec, je danes objedel vse glave v zeljniku in tako uničil kmetu ves sad! Kaznuj ga, slavni kralj, kaznuj!“

Lev je razposlal svoje poslanca med živali in sklical zborovanje, da obsodijo zajca! Ukazal je, naj privedejo zajca pred sodnike!

Vse živali so bile zbrane, na zatožni klopi pa je sedel zajec.

Lev vstane, si pogladi krasno grivo in reče: „Preden obsodimo zajca, moramo dognati, kakšno kazen zasluži. Jaz, vaš mogočni in slavni vladar, ne smem pripustiti, da bi se mojim podložnikom zgodila najmanjša krivica. Lisica, pridi sem kot prva priča in govori!“

Boječe in plaho je prišla lisica pred leva in rekla: „Zajec je objedel vse glave v zeljniku!“

„Ali si ga videla?“ vpraša lev.

„Ne, jaz ga nisem videla, to mi je pravila strina volkulja!“

Lev pozove volkuljo in pravi: „Kdaj je objedal zajec zelje? Govori!“

„Ne vem! Meni je pravila tetka medvedka, da je objedal glavo v zeljniku!“

Lev pokliče medvedko in reče: „Kdaj je objedal zajec glavo v zeljniku?“

„Jaz ga nisem videla, meni je pravila srna!“

Pred leva stopi srna in pravi: „Mogočni kralj, jaz sem rekla medvedki, da je bil zajec v zeljniku in ne, da je objedal glavo!“

„Ali si ga videla?“ pravi osorno lev.

„Ne! Meni je pravila sraka, ko sem se pasla na trati!“

Lev pokliče srako. Sraka hitro pravi: „Nisem rekla, da je bil zajec v zeljniku, rekla sem, da mi je pravila vrana, da je šel po cesti mimo zeljnika!“

Mogočni lev udari jezno s taco po zemlji, pokliče zajca in pravi: „Govori resnico! Ali si objedal zelje in tako uničil človeku ves sad? Smrt te čaka, če ne govoriš resnice!“

„Nisem bil v zeljniku! Pač pa sem šel po cesti, ki je daleč od zeljnika!“

Lev, modri kralj, je poslal poslanca leoparda v zeljnik, da pregleda, če je mogoče dognati najmanjšo škodo.

Leopard pride nazaj in sporoči, da ni zasledil pri najnatančnejšem preiskavanju najmanjše škode, ki bi jo napravil zajec.

Lev je oprostil zajca in rekel proti vsem živalim: „Sramoto ste napravile ve, lisica, volkulja, medvedka, srna in sraka, z neresnično izpovedjo — nedolžnemu zajcu! Pred vsem zborom imenujem zajca za prvega svetovalca; ve pa ostanete pet dni v brlogu pod mojim tronom za kazen, ker ste govorile neresnico! — Pojdite sedaj vsak na svoj dom in zapomnite si, da govorite vedno in povsod le toliko, kolikor je resnično! Vseповsod pa hvalite in slavite svojega mogočnega, modrega kralja-sodnika!“

Vse živali so se globoko priklonile, a ptičji zbor je zapel slavospev svojemu kralju in je bil vesel, da biva nad zemljo, kjer ni — hudobije!

Gos in palček.

Spisala *Mara Ivanovna Tavčarjeva.*

Gos je videla palčka in mu rekla porogljivo: „Stara mati mi je pravila, da si hotel biti kralj! Visoko si zletel, visoko, a si omagal in se skrnil pod perje mogočnega orla. Oj, kakšno sramoto si doživel, ko so prišle ptice na sled tvoji nakani! Skrivati si se moral po duplinah! Oj, sramota! — No, kraljiček, ali ti je šlo v slast kraljevsko kosilo? A? Jaz ne bi prišla nikdar več med živali, ko bi doživela tako sramoto pri tekmovanju! — Ti palček ti, že to je sramotno, da si se upal tekmovati z največjim ptičem naših krajev! Večno sramoto si napravil svojemu rodu kraljiček?!“

Palček je mirno poslušal gosje čebljanje in rekel: „Nisem se osramotil, še v čast mi je, da sem tekmoval jaz — najmanjši — z največjim! Tudi kralj bi bil lahko, saj imam bistro glavico, da ni med nami toliko klepetulj, kakršna si ti, preljuba — gos!“

Povodni konj.

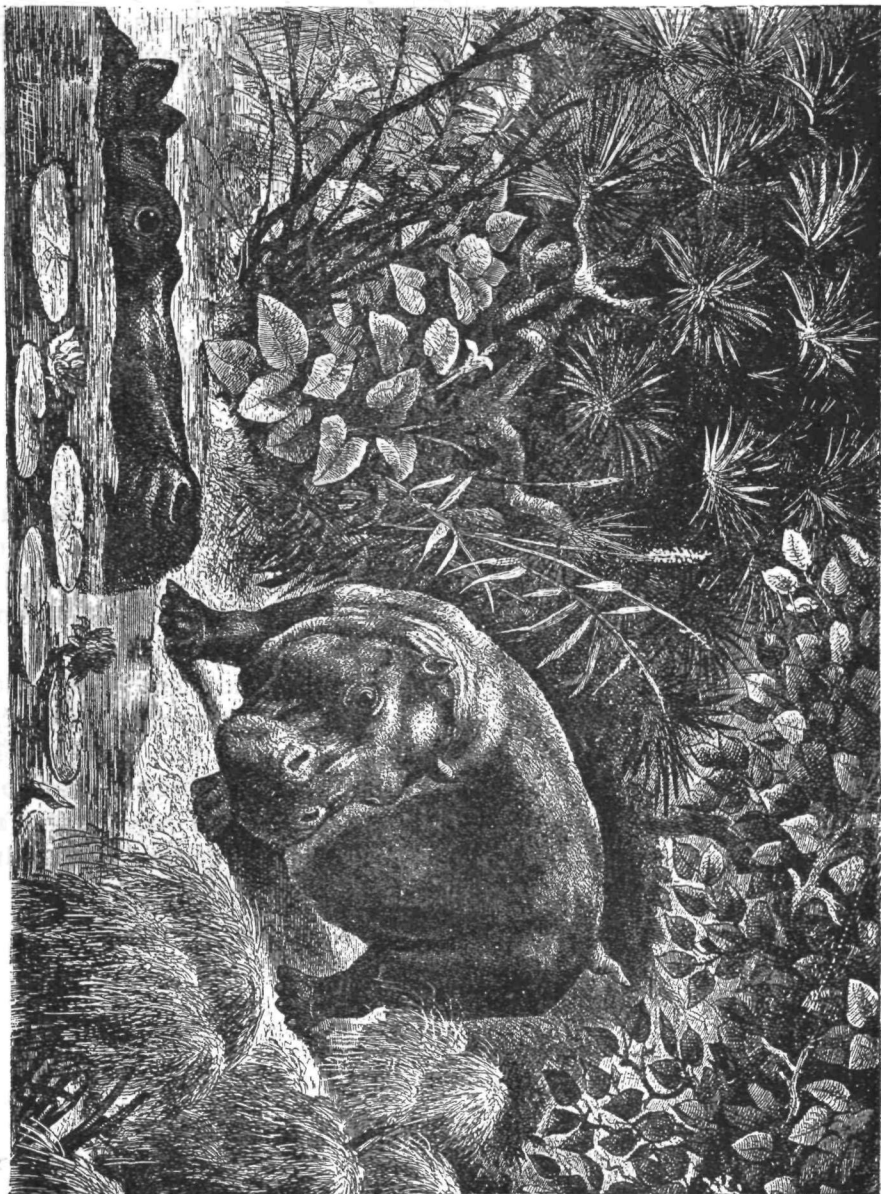
Opisal *Lad. Ogorek.*

Današnja podoba nam kaže žival, ki jo štejemo med največje in najneokretnejše sesalce na kopnem. Truplo je zalito, a noge so kratke, v nikakršnem razmerju z velikostjo trupla. Tudi glava je silno velika, čokata in topa, oči in ušesa so pa majhna.

Povodni konj — kdo ve, zakaj ga imenuje tako? — živi v velikih afriških rekah. Prejšnje čase je prebival tudi ob doljenjem Nilu, a sedaj ne živi več tam. Skoro vedno brodi po vodi ali pa iztika po trsju in rastlinju na bregu, ker se hrani le z

vodnimi rastlinami. Ponoči pa večkrat zaide tudi na polje, kjer provzroča mnogo škode. Njegova koža ni nič porastena in je tako debela, da je

ne prebije kroglja. Človek mu pa vendar pride do živega, ker ga mika njegovo okusno meso in njegova tolšča. Iz kože izdelujejo biče in jermenje.

Na jelena!

Spisal *Andrej Rapč.*

I.

Ardek! Danes bo vroč dan!“ Tako je z gromovitim glasom pozdravil Ujšenski lovec svoje tovariše lovce.

Na jelena so bili namenjeni, ki je bil iz sosednjega lova zašel semkaj, in so čakali v zgodnjem jutru na gospodo!

„Kolikokrat ste že rekli,“ se je oglasil mož, rdeči Jaka, „da Bog iz oblakov večkrat joka nad zemljo, ki jo je ustvaril. Nebesne solze, ste pravili, padajo na zemljo, in ljudje jih pohodijo v blato. Morda se pa Bog danes nad nami tudi razjoka in tako ohladi vročino dne, kakršno vi prerokujete.“

„Le norčuj se, le! Še ne veš, kaj je lov na jelene. Čelo se ti bo solzilo, da boš imel dovolj!“ ga je zavrnil prvi. „Sanjalo se mi je . . .“

„Da! Seveda! Sanje so po vaši razlagi okno, skozi katero gleda duša v bodočnost. Najbrže ste tudi vi gledali moje čelne solze današnjega dne,“ je dejal rdeči Jaka.

Rdeči Jaka je bil mož posebne vrste. Vesel je bil vedno. Služil je za težaka v gradu. Na lov je hodil silno rad. Lov mu je bil — kakor mnogim — zabava nad zabavo.

Jutro je bilo krasno. Zrak je bil čist kot demant, oblaki na svodu kot svetle mavrice. Iz daljnih vasi je semkaj plaval glas zvonov v zgodnjem jutru.

Klobuk je snel Ujšenski lovec, ki ga je obesil na svojo puško. —

Tako so storili vsi lovci, tudi razposajeni rdeči Jaka, ki še danes v knjigi svojih slutenj ni bral, kako mu bo vroče, in kako ga bo groza — in je jel moliti.

„Ti, Fuček,“ je del Ujšenski, ko je odmolil, „skoči, skoči dol v vas in dóbi nekaj otrok. Priženo naj Špijona v hrib. Spal sem danes kar v gradu, in moj pes je še doma.“

„Oh, Špijon, vaš Špijon,“ se je vmešal zopet rdeči Jaka. „To vam je pes! No, zaman mu ne daje Ujšenski takih lepih priimkov. Fuček, počakaj in poslušaj, da veš!“

Fuček se je že obrnil proti vasi, pa je stopil nazaj. Jako je vsak rad poslušal.

„Veš, Fuček,“ je nadaljeval Jaka, „Ujšenski pravi, da je njegov pes kot nedolžen otrok v plenica. In otrok v plenica je tak, veš, Fuček, kot so oblaki na nebu, poviti v plenice jutranje zarje, speči na prsih skrbne matere: na nebu. Njegov Špijon je tedaj oblak na nebu. Le čuj, Fuček! Oblak je otrok, pravi Ujšenski, ampak je tudi divji mož, ki se togoten postavlja v bran za svoje življenje, kadar ga objame bučeč vihar. Špijon je tedaj tudi divji mož, ki pojde danes v boj proti jelenu, na katerega gremo danes mi vsi in ti, Fuček, tudi.“

Vse se je smejalo temu razvijanju in tem primeram, posebno še gospodje iz grada, ki so pravkar prišli med lovce in poslušali veseljaka, rdečega Jako.

II.

Solnčna zarja je zablislila nad jutrom. Kure, ki so pravkar še sanjale na gredéh, so prišle s svojim gospodarjem petelinom na dvorišče. Sem od sosedá se je pridrevil star, bojevit petelin, in kmalu sta bila oznanjevalca dne v vročem boju. Krvava sta bila oba in upehana, ali srditost jima je rasla v boju. Opazila nista, da se jima prihuljeno bliža krut sovražnik. Pravkar se je eden opotekel in se je povaljal po tleh. Zmagovalec je obstal ponosno z zavzdignjenim kljunom nad njim. V istem hipu pa se je tudi zmagovalcu stemnilo pred očmi. Nekaj ga je zgrabilo neizprosno za vrat in ga stisnilo, da mu je pošla sapa. Zatrepetal je in se je iztegnil. — Potuhnjeno je odhitela s svojim ropom lisica proti gozdu . . .

Ropretov Janko, Bajdasova Jožek in Tinek, Porentin Lojzek in Kocljev Jernejček so gnali tisti čas Ujšenskega Špijona v hrib. Ob rob gozda so prišli. Pes se ustavi in potihó zarenčí. Njegove oči se zasvetijo, in niti koraka ne naredi dalje. Otroci ga tiho gledajo, zakaj dobro vedo, da je Špijon nekaj ovohal.

Ob robu gozda si je tatinska lisica pognila mizo za zajtrk. Mastila se je, vsa polna dobre volje, z rejenim petelinom. Vedno paznobdeča in zvita tatica ob tem zajtrku ni čula zamolkega glasu Špijonovega, ki je bil, ko so ga izpustili otroci z motvoza, v skoku pri lisici.

Tatica, polna zvitosti in ukan, si sedaj ni vedela kar nič pomagati, zakaj Špijon jo je srdito zagrabil za vrat, kakor ona prej petelina. Zamižala je in se je potuhnila. Srdito jo je stresel pes, ali ganila se ni . . .

V hribu so zalajali psi. Špijon je prislušknil. Strel je počil, in lajanje je prihajalo hujše in silneje. Dobri Špijon ni vedel, kaj naj začne. Pogledal je otroke, češ, dajte, svetujte mi, kaj naj storim! Ali to-le tatico pustim tukaj-le in odhitim v hrib h gospodarju, ali naj jo varujem tu, da pride Ujšenski lovec moj gospodar!

Ali otroci mu niso svetovali ničesar. Gledal jih je Špijon nekaj časa, a naposled se je zdelo, da se je odločil. Izpustil je lisico in v velikih skokih odhitel v hrib.

Lisica se je oddahnila. Malo je še poležala kot bi bila mrtva. Otroci so ostali okolo nje, in Ropretov Janezek jo je prijel za zadnje noge, da jo

ponese za psom v hrib, ampak Janezek je delal račun brez lisice. Poskočila je pretkana tatica, ugriznila Janezka v roko, da je strahu prebledel, zaječal in izpustil noge. Lisica jo je z dolgim repom odkurila v gozd. Z visoke smreke pa je krvoželjno gledal kragulj na ostanke lisičinega zajtrka.

III.

Lovci so stali na svojih stajah. Psi so gonili. Vse tiho; le lajanje psov in lomastenje po gozdu.

Mihčev Miklavž je ostal na svoji staji z veliko gorjačo v eni, s puško v drugi roki. Špijon je lajal, da je prevpil vse druge pse. Miklavž je nekako s strahom bulil z očmi v stran, odkoder je prihajalo Špijonovo lajanje. Temu Špijonu ni nič zaupal. Če le kateri pes, gotovo prižene Špijon jelena in morebiti prav proti njemu. Malo mu je zletel mrz po kosteh . . . Za trenutek utihne vse. A iznova se oglasi lajanje tem silneje v neposredni Miklavževi bližini. Nekoliko trenutkov nestrpnega pričakovanja. Sedaj! Tam se majajo veje. Nekaj silnega lomasti po gozdu. Miklavž gleda in strmi. Mimo njega šine jelen v velikanskih skokih. Ustrašil se je Miklavž in vesel je bil, ko je bila žival mimo njega. Zbral je ves svoj pogum, zarjul na ves glas in vrgel za bežečim jelenom debelo gorjačo . . .

Zapored so gledali lovci lepo žival, ali streljal ni nihče. Vsi so bili nekako osupnjeni. Pridrevil se je jelen do Ujšenskega, najboljšega tedanjega strelca. Notranjost je v lovcu zagorela kot žareče oglje, ki je z njega veter razpihal pepel, ko je ugledal jelena. Puška počí. Jelen je zadet, a slabo. Še en pok, ali jelen beži dalje . . .

Doli na zadnji staji je zamišljeno stal rdeči Jaka. Čul je strele in je ugibal: no, saj drug ga itak ni ustrelil, če ga ni Ujšenski. Ta zlomek ima roko in oko, da nikoli tega. Jaz za svojo osebo sem vesel, če ga je in jelena k meni ne bo.

V tem hipu plane zadeti jelen izmed dreves prav proti Jaki.

Srce mu je zastalo; kurja polt se mu je naredila po hrbtu, ušesa so se mu zavzdignila, lasje naježili. Začutil je nekako drhtenje v srcu, ki je šlo kot strela iz prsi v glavo in mu je stavilo lase pokonci, tako da si je moral klobuk prizdigniti in popraviti.

„Bog in sveti . . .“ je še vzdihnil in je ležal na tleh.

V toliki zmedenosti je mislil, ko je videl rogato žival, da se mu bliža sam peklenšček, še časa ni imel, da bi se umaknil divji in ranjeni živali, ta pa se ga tudi v divjem begu ni ogibala, ampak ga podrla v skoku in čakala rešitve v daljnem begu.

Jaka sicer ni bil dosti poškodovan, ali prestrašen je bil tako, da se dlje časa ni kar nič zavedel. Ležal je na tleh, in znoj ga je oblival, dasi je bil v senci. Polagoma se je osvestil in jel tipati svoje ude, češ, so li celi? Tresel pa se je še vedno po vsem životu in ležal na tleh.

V tem je drvila ranjena žival dalje. Doli v Rebri je naložil stari Leben voz drv in jih peljal proti domu. Upreženega je imel konja in vola. Na

ovinku hipoma skoči konj v stran, vol za njim, in črez drn in strn sta drla s prevrnjenim vozom. Leben pa je ves ostrašen strmel v čudno žival sredi pota. Z rogato glavo je mahal poginjajoči jelen in bil z nogami. Leben se ni zmenil ne za konja ne za vola ne za prevrnjeni voz. Kot vkopan je stal pred jelenom, ki se je pravkar umiril, se iztegnil in poginil.

„Tu imaš, mrcina rogata,“ je zarentačil in brcnil mrtvo žival z nogo. „Ta zlomek mi splaši živali! Kje sta sedaj! Kdo bo zdaj drva iznova nalagal?! Na! Pa še in še!“ Tako se je jezil Leben; v gozdu pa so lajali psi. Ujšenski je trobil v lovski rog. Lovci s psi so se zbirali ob mrtvi živali.

IV.

„Ardek! Jaka, ali si videl?“ Tako je del Ujšenski Jaki in se mu od srca smejal.

„Ardek — dek, dek!“ Poceptal je Jaka z nogo. „Poškodoval se ni nič. — Seveda, ardek! Vsak bi tako rekel,“ je smeje se jezil sedaj Jaka. „Zakaj zlomka si me pa postavil ravno na to stajo! Hudiman! Zdivjate mi ga prej, ne zadene ga nihče, pa ga pošljete naposled meni! Res, dobro sem mu dal med rebra. Zahvalite Boga! Da mene ni bilo tu, bi jelen še zdrav in vesel letal sedaj-le po hribu. Sem pa tudi dobro pomeril. Kaj? Kdo pravi, da ne? Dobro sem pomeril, če rečem, pa poglejte, kako lepo je žival zadeta!“ se je hvalil Jaka.

„Kocelj! Daj no sem Jakovo puško,“ de Birtov oče. „Res se mi zdi, da ga je Jaka dobro zadel.“

„Kaj bi s puško,“ se je jel Jaka hitro izgovarjati. „Kako sem jo tudi hitro vnovič nabasal!“

Ali Jaki samohvala ni kar nič pomagala. Ujšenski je vzel njegovo puško v roko. „Pa mora biti res to-le imenitna puška,“ je rekel. „Ne da bi strel šel iz nje, ubije jelena.“

Vse se je smejalo, Jaka sam tudi, češ, kar je, pa je: „Ustrašil se tako še nisem svoj živ dan. In ti Ujšenski,“ je nadaljeval, „rad te nimam, res te imam rad: pa ti tudi ne bom več s Špijonom nagajal, in naj je otrok ali oblok — ali divjak. Da veš! Danes n. pr. je bil divjak, dobro sem ga slišal, zato vem.“

„Kje je moja živina in moj voz?“ je zamrmral stari Leben, brcnil še enkrat mrtvega jelena in odšel v gozd za ubeglo živino in preobrnjenim vozom.

Večerilo se je. V gozdu nađ Sk. se je čul otroški jok. Ujšenskega lovca sin, Janezek, sedanji vredni naslednik svojega očeta v lovskem poslu, se je izgubil na onem potu v gozdu. Letal je otrok že vse popoldne sedaj po tem, pa zopet po onem potu, hoteč domov. Zaman! Potov je bilo toliko in so se tako menjavali in križali, da je letal otrok vedno v velikem krogu, ali nikdar ni prišel iz gozda. Tako se je zvečerilo, in Janezek je še vedno iskal pota iz gozda.

„Ataaaa, aaaata!“ se je žalostno razlegal otrokov glas po prostranem gozdu.

Rdeči Jaka je tisti dan prej ostavil lovce, ki so veselo pili, in jo pobral proti večeru po bližnjici proti domu, ker je bil utrujen in tudi ves život ga je bolel.

„Ali se je vse zarotilo danes proti meni?“ je zagodrnjal, ko je slišal ta žalostni otroški klic. Stopil je hitreje in prav na razpotju dobil malega Janezka, vsega obupanega, v strahu in solzah.

„Sedaj pa imam,“ je del dobrohotno Jaka. „Sem jim mislil prej domov uiti, pa že vidim, da to ne gre. Nazaj moram z otrokom. Ti mali!“ je rekel, „kaj pa vpiješ tod po gozdu in plašiš jelene in poštene ljudi? Kaj pa letaš kakor izgubljeni sin? Ha?“

In deček mu je spotoma domov pravil, kako se je izgubil v tem gozdu in kako že leta vse popoldne po njem, pa ne more ven.

„Ujšenski, Ujšenski! Ardek! Tu imaš izgubljenega sina!“ je vpil rdeči Jaka, prišedši z otrokom v gostilnico, kjer so pili lovci. „Jelene loviš po gozdu in streljaš, otroci se ti pa izgublajo. Tu ga imaš, Janezka. Veš, Ujšenski, sedaj sva bot. Ti si poslal zjutraj k meni preklicanega jelena, jaz pa sem ti privedel otroka. Jaz sem na staji obležal, ti pa še sesti več ne smeš, ampak takoj moraš iz vesele lovske družbe domov. Vidiš ga, Janezka! Tako je utrujen; vse popoldne je letal po gozdu in iskal pota, pa domov ni mogel najti. Strahu in utrujenosti se zgrudi na tla. Ujšenski, kar domov s fantom! Lahko noč! Pa srečno hodita! Jaz pa sedaj le še malo posedim! Hm! . . .“

„Lahko noč, pa hvala ti, Jaka!“ je del Ujšenski in odšel z dečkom. Gonjači so nalagali jelena na voz, da ga prepeljejo v S.

VI.

Drugega dne po teh dogodkih je stal rdeči Jaka na cesti poleg ovenčanega voza. Klobuk je dvigal in vpil: „Živio! Takega pa v naši fari še ne in ne bo, pa tudi v sosednji ne! Živio! Vse živio!“ Tako je vpil, da je bil že ves hripav.

V prazniški obleki je stal Ujšenski na ovenčanem vozu kot kak zmagovit vojskovodja. Na voz so postavili ustreljenega jelena in vsega ovenčali z zelenjem in cvetjem. Med rogovi je imel šopek najlepših cvetic, ki jih je bilo dobiti po vrteh.

Tudi Ujšenski je imel za klobukom trak in na njem nanizano cvetje in zelenje. Puško, ovenčano z vencami in zelenjem, je imel na rami in tako slovesno se je držal, da ga je bilo lepo videti. — Peljali so ustreljenega jelena v K., k lastniku onega lova, ki je iz njega jelen zašel v naš lov.

Iskra konja sta razbijala s kopiti ob trdem kremenu, da so odsakovale iskre izpod njih. Ponosno sta mahala z glavama, ki se je na njih majal lep šopek cvetic. Polno ljudstva se je nabralo ob ti nenavadni vožnji, in vsi so se veselili in hvalili ponosnega lovca poleg jelena na vozu. Konja sta potegnili! Hi! — „Ujšenski,“ je vpil rdeči Jaka. „Le glej, da ti mrcina ne uide z voza! Dobro jo pomeri, če bi si kaj takega izmislila! Živio! Vse živio!“ — Ponosno je udaril Ujšenski ob puško.

Dobil je kolač.

Spisal Ivo Blažič.

rvi jesenski dnevi so minevali. Po bogato obloženih vinogradih je kar mrgolelo pridnih trgačev, ki so veselo prepevali popevčice o rujnem vincu.

Bog oče je stvaril
nebo in zemljó,
ji trte podaril,
da vince nesó.

Tako voljno, da, poskočno so udarjali ti glasovi ob strmo gričevje, odkoder so se odbijali ter odmevali po dolini.

„Ne hodi nikamor in ne puščaj Marice same! Če slušaš, dobiš kolač! . . .“

Tako je mati zabičala Lojzku pred odhodom.

Lojzek je nekoliko časa pomnil ostre materine besede, nato jih je pa pozabil.

Nedaleč na travniku so rumenele zrele hruške in tako prijazno gledale izpod listov.

Mislil je vzeti Marico s seboj. Ali pozneje se je premislil:

„Saj pridem kmalu nazaj! — Marica, bodi nekoliko časa sama; tu sedi v naslanjaču, hrušk ti prinesem.“

Posadil jo je v naslanjač, ki je bil napravljen iz lesa. Dobro ji je pogrnil, da bi lahko tudi zaspala . . .

Marica se je nekoliko časa igrala, podila od sebe s šibico kure in mačico, ki se ji je prilizovala, nato pa zadremala.

Lojzek je hitel pod hruško. Zlezal je nanjo ter jel trgati sladki sad. Tovariši so ga kmalu zapazili in prihiteli k njemu.

„Daj tudi nam malo!“ so vpili nanj in zrli na drevo, po katerem je plezal Lojzek z veje na vejo.

Stresel jim jih je, in jeli so se bosonogi in gologlavi paglavci puliti zanje.

„Lojzek, pojdi, gremo grozdje zobat! Ah, kako je sladko!“

Marice ni bilo čuti.

„Najbrže spi ali se pa igra. Kar pojdem, saj se v kratkem vrnem.“

Paglavci so lezli tja v bližnji vinograd in jeli zobati sladko grozdje. Solnce se je nagibalo.

„Ha, kako je sladko!“ so vzklikali drug za drugim.

Lojzek se je bližal domu. Marice ni bilo več v naslanjaču. Strah in groza sta ga prevzela.

„Kaj bo, če so jo vzeli cigani? Ali kje je?“

Toda Marice ni bilo . . .

Hišna vrata so bila odprta na stežaj.

Potuhnjeno se splazi Lojzek v hišo . . .

Glej! Tam pri ognjišču je stala mati ter pripravljala večerjo. Ogenj je prasketal, in plamen se je dvigal okrog kotliča, ki je bil obešen nad njim.

„Lojzek, glej, tu imam kolač! Pojdi, da ti ga dam,“ reče mati ter mu pomoli dobro pečen kolač, potrosen z rozinami.

Lojzek iztegne ročico. Mati ga prime zanjo, potegne k sebi in položi na klop.

„Ti paglavec, ti malopridni! Tako si mi varoval otroka! Bog ve, kaj bi se mu utegnilo zgoditi, da ga nisem odnesla iz naslanjača v posteljo.“

„Mama, nikoli več ne bom storil kaj takega. Odpustite, mama!“

Ali mama je že prišla za leskóvko.

Lojzek je dobil kolač, kakršnega je zaslužil.

Gospodinja Ivanka.

Spisal *E. Gangl.*

Nikoli se ni zgodilo, da bi se Ivanka dolgočasila. Naravnost grdo se ji je zdelo, ako je videla otroke, ki so zdehali in se zvirali od dolgega časa. Ivanka je zdehala kvečjemu takrat, kadar je prihajal zaspanec. In to je bilo vselej zvečer, ko je vsak pošten človek zaspan in komaj čaka, da se spravi v posteljo.

Podnevi je imela Ivanka vedno dovolj opravila.

Imela je dobre starše in dobre sorodnike, ki so jo zalagali z raznovrstnimi igračkami, da se je z njimi razveseljevala in zabavala. In poleg takih igrač — kako bi ji moglo biti dolgočasno!

Dogodilo se je časih, da so prišle k njeni materi sosedne gospe. Tako-le popoldne so prihajale in so se pogovarjale in smejale. Mati jim je skuhala kave, pa so bile zgovorne in dobre volje, kar se je dalo.

Ivanko je vselej mikalo, da bi tudi sedla med gospe in povedala kakšno svojo, pol pametno — pol otročjo, kakor je pač vedela. A mama je ni pustila v tako odlično družbo, češ, da se to ne spodobi za otroka.

Res je, da se je Ivanki malo povetil nosek, a zaraditega vendar ni obupala.

„Ako ne marate zame, pa tudi jaz ne maram za vas,“ je dejala sama sebi in odšla daleč tam na konec hiše, kjer je imela sobico z vsemi svojimi igračkami. Tamkaj je navadno bivala njena stara mati, ki pa je takrat, ko so bile v hiši zbrane gospe, tudi šla med nje, da jih počasti in se izgovori.

Dolgo bi moral pripovedovati, ako bi hotel našteti vse tiste igrače, ki jih je imela Ivanka. Da so bile med njimi tudi punčke razne velikosti in različne lepote, si lahko misli vsak sam. Imela pa je tudi kar celo ognjišče z vso kuhinjsko opravo.

„Ako pijejo kavo one gospe tam v mamini sobi, zakaj bi je ne pila tudi jaz in pa ta gospoda, ki je zbrana pri meni?“

In da bi bila Ivanka bolj čestljiva gospodinja, si je pokrila glavo z belo avbo stare matere in na nos si je nateknila njena očala. Oboje ji je bilo sicer mnogo preveliko, a bila je videti čestljiva, kakor si je želela.

Potem je posedla okolo sebe kar po tleh svoje ljube znance in jim je skuhala kave ter jo nalila v skudelice, majhne in lične, naprstnikom enake. Sama je sedla med nje in jim je pripovedovala vse mogoče in nemogoče stvari, pol pametno in pol otročje, kakor je pač vedela.

Nič ji ni bilo žal, da ni smela med gospe. Sedaj je bila vsaj sama gospodinja, ki je imela prvo in zadnjo besedo.

Labodi.

*Po zeleni reki
plavajo labodi,
za goró sneženo
zlato solnce gre...*

*Tiho v mrak večerni
pojejo labodi —
pred jutranjo zoro
tja gredo za goro,*

*kjer vetriči lahni
so večerni kralji,
in kraljica mlada,
vsa v zeleni halji...*

Osojski.

Igrišče.

Priobčuje I. B.

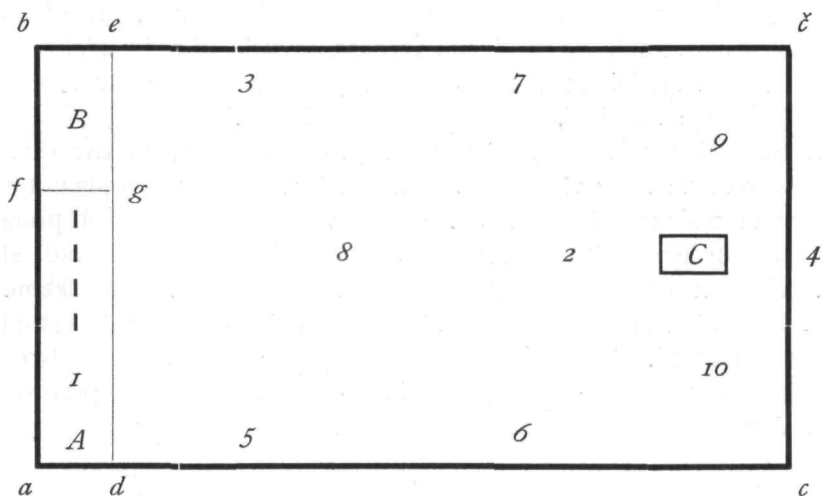
5. Žoganje z loparjem.*)

teji igri je pomniti to-le:

1. Število igralcev 10 do 20.

2. Igrišče je 60 m dolgo in 40 m široko, prosto dreves in grmovja in kolikor mogoče ravno. (Pod. *a b c č.*) Na ožji strani igrišča — 6 do 8 korakov od črte *a b* — potegni drugo črto *d e*. Prostor *a b d e* razdeli v dva dela s črto *f g*. Desni del *A*, ki je večji, je prostor za one, ki bijejo žogo, levi, manjši del *B* pa prostor za one, ki čakajo na tekanje. Na nasprotni strani igrišča *c č* zaznamuj v središču prostor *C*, to je cilj za tekače, kamor mora vsak dospeti, preden teče zopet nazaj v prostor *A*, kjer bijejo žogo.

3. Igralci se razdele v dve enako močni stranki. Ena stranka je vladajoča, to so igralci, ki bijejo žogo; druga stranka, službujoča, so igralci, ki love žogo. Prvi zasedejo svoj prostor *A*, drugi se porazdele po vsem igrišču. Le eden iz druge stranke, ki zna žogo najboljše loviti in lučati, gre tudi v prostor *A* in se imenuje podajalec. (Črtice v prostoru *A* pomenijo igralce, ki bijejo žogo, *1* je podajalec.)

4. Igralci vladajoče stranke na prostoru *A* imajo pravico, enkrat, če so slabo izvežbani, dvakrat biti žogo, ki jo podaja podajalec. Vsak nov udarec po žogi pa si morejo pridobiti s tem, da tečejo iz prostora *B* ali neposredno po udarcu tudi iz prostora *A* v cilj *C* in nazaj. (Glej še točko 10.)

*) To igro imenujejo v nekaterih krajih „parenga“. Za to igro je dobra navadna žoga iz gumija, še boljša pa je, če jo opleteš s tanko vrvc, ker je žoga potem močnejša. Lopar je 70 cm dolga palica, ki je nekoliko porezana ob straneh, da ima ploščato obliko.

5. Naloga lovilcev ali službujoče stranke pa je :

- a) udarjeno žogo ujeti, preden pade na tla;
 - b) zadeti tekača z žogo;
 - c) žogo spraviti v prostor, kjer se bije, če ni nikogar, ki bi smel žogo biti.
- Če se jim posreči ena od teh treh stvari, zamenjajo vloge. Službujoča stranka postane vladajoča in nasprotno.

Ako znajo igralci žogo dobro biti in loviti, se določi menjava šele pri 2. ali 3. ujeti žogi, v slučaju b) in c) pa se menja vselej. Če pa tekač zadržuje lovilca pri lovenju žoge, velja žoga za ujeta.

6. Vladajoča stranka pa se mora umakniti službujoči po svoji lastni krivdi, ako njen igralec

- a) prime žogo;
- b) teče čez črte igrišča $a b c č$;
- c) vrže lopar, ko je udaril žogo, iz prostora A ;
- č) nese lopar s seboj, ko gre iz prostora A .

Če je tekač z žogo zadet, pa sme žogo takoj prijeti, ravnotako vsak drug iz njegove stranke in jo lahko vrže za lovilci, ki beže zdaj v prostor A . Če so si pa lovilci na kak drug način pridobili gospodstvo, pa ne sme nihče lučati žoge za njimi, ko gredo na prostor A .

7. Podajalec sme samo iz svojega prostora tekača veljavno zadeti z žogo, pač pa sme žogo vloviti kjersibodi in jo sme vreči svojemu tovarišu, da potem ta zadene tekača z njo. Enako važen prostor kakor podajalec je tudi prostor pred ciljem. Druge prostore lahko zasedejo tudi slabejši igralci. Važnost prostorov je zaznamovana z zaporednimi številkami.

8. Podajalec vrže žogo $\frac{1}{2} m$ ali $1 m$ navpično navzgor in stopi takoj dva koraka navzad. Če je bila žoga slabo podana, je ni treba biti. Žogo prav nizko ali tako poševno biti, da frči prav kmalu iz igrišča, je prepovedano.

9. V začetku igre bijejo igralci žogo v istem redu kakor so se postavili v vrsto, pozneje pa v istem redu kakor prihajajo nazaj iz cilja C . Po menjavi strank pa ima oni pravico žogo prvi biti, ki je stranki pridobil zmago, za njim pa podajalec.

10. Ko ostane še zadnji od onih, ki bijejo žogo, v prostoru A , ima pravico do treh udarcev, če ne pride medtem kak njegov pristaš iz cilja nazaj.

11. Pri zadnjem udarcu mora ta rešilec posebno paziti, ker dobi lahko nasprotna stranka gospodstvo (po točki 5. c), ako slabo bije. Zato mu ni treba biti žoge, četudi je bila prav podana; šele ko mu jo tretjič poda, mora udariti po nji. S tem se mogoče komu iz njegove stranke posreči, da pride nazaj na prostor A .

12. Tek v cilj C je najlažji takrat, kadar podajalec vržene mu žoge ne ujame; vrnitev iz cilja pa je najlažja takrat, kadar je žoga dobro udarjena. Če lovilci tekača nalašč ovirajo, in da ga pri tem kdo z žogo zadene, ta lučaj ni veljaven.

Tek v cilj ali nazaj iz njega je dovoljen vsak čas. Le če se žoga izgubi, to je, če pade v jarek ali grm, se igra toliko časa prekine, da poiščejo žogo.

—❖— Zajčja šola —❖—

Izgubljeni sin.

Spisal *Furaj Pangrac.*

(Dalje.)

IV.

am doli v slavonskih šumah je bil spoznal sosedov bolne Korenke sina Janka, klateža, potepuha, capina . . . ki je šel po svetu in ga je življenje ubilo . . . „Ti si Janko iz naše vasi, sin bolne sosede Lenke,“ mu je zabrusil v obraz, naravnost in odločno, tako da ni mogel nič tajiti Janko, s citrami pod pazduho. „Poznam te. Kaj delaš tukaj med nami? Ti si imovite Korenke sin, edinec, pa se klatiš tod kakor mi, ki nimamo doma in moramo s trebuhom za kruhom, da si z žulji na rokah in z roso na čelu služimo vsakdanji kruh. Ti si edinec, gospodar velikega imetja, pa se potepaš po svetu, mati ti pa umira doma . . .“

To je bilo prebridko očitanje. Janko bi molčal in šel v druge kraje, a sosedov je omenjal mater, bolno mater doma. To ga je obdržalo. Poklical je tedaj sosedovega na stran in mu rekel: „Govori, prijatelj, kaj je z materjo?“

„Kaj je z materjo?“ In zvedel je Janko, da je mati bolna, silno bolna; da ne more spati po cele noči, da bljuje kri in da vedno izprašuje: „Ali že prihaja moj Janko?“ In ko ji odgovore, da še ne, se tolaži z mislijo: „Jutri pa pride, jutri pa pride prav gotovo, moj edinec, moj Janko, moj ljubljene . . .“

Klavrno in s povešeno glavo je hodil zdaj Janko okolo, s citrami pod pazduho, klavrno in s povešeno glavo in silno potr in žalosten. Vse se mu je treslo v notranjosti. Od same žalosti ne ve, kaj bi storil. Zmisliti se ni smel na svojo ljubo mater, ki je priklenjena doma na bolniško postelj, on, nje edinec pa tava po svetu kakor izgubljeni sin. Leže pod gosto bukev in si zakrije obraz, a misli na svojo ljubo mater se ne more iznebiti. Vsa preteklost mu stopi pred oči. Kako je mati skrbela zanj in še zdaj skrbi. Z vso ljubeznijo ga je negovala od rosne mladosti in ljubila z vso materinsko ljubeznijo. Vsako željo njegovega srca mu je izpolnila. Ob neznatni bolezn je klicala najboljše zdravnike iz mesta in prečula po cele noči ob njegovi postelji, da je sirota naposled še sama zbolela. Dala ga je v šolo. Prva je bila na nogah, in zadnja je legla k počitku in delala je krvavo in se pekla pod vročimi solnčnimi žarki, samo da bi ne trpelo posestvo, ko je šolala njega, nehvaležneža. Od ust si je pritrgovala, in njene trudne roke so delale po cele noči, samo da bi njega spravila k belemu kruhu, samo da bi njemu pripravila udobno, brezskrbno življenje z vsemi ugodnostmi . . . A z enim udarcem je pobil in strl materino srce in vse upe in nade njene: obesil je šolo na kol in šel po svetu . . . Mati mu je morala dati še denarja, da je mogel po svetu, ter mu kupila citre, ki jih je vzal s seboj v svet . . . In še zdaj ga ni nehala ljubiti, njega,

klateža, capina . . . Bolno je njeno telo in bolna njena duša zaradi njega, a vendar še vedno kliče njeno srce: „Jutri pride, jutri, moj edinec moj ljubljenec . . .“ Zazdelo se je Janku, kakor da sliši glas materinega srca, ki ga kliče nazaj v domovino, na njeno srce: „Sin pridi že skoro! Moj edinec, moj Janko, pridi, pridi in ogrej se na materinem srcu! Moj Janko, moj ljubljenec, pridi že skoro . . .“

Začel je jokati Janko pod košato bukvijo kot otrok. Z vso težo je leglo v njegovo dušo spoznanje, da ni vreden materinih dobrot, materine nepopisne ljubezni, on, nehvaležnež, klatež, capin . . . Saj ve, da ji je storil veliko krivico, ki se ne da povedati, ki se ne da popraviti. On ve, da ji je toliko dolžan, da pa ne bo mogel nikoli povrniti dobrot predobrega materinega srca, oh, nikoli, nikoli . . . „O, Bog, ko bi vsaj nikdar ne bil žalil srca svoje matere!“

Šel je po svetu s citrami pod pazduho, z materinimi denarji v žepu in z velikimi nadami v srcu. „Popeljem se onkraj morja, ondi je denarja na mernike. Onkraj morja, v novi domovini, si prislužim te denarje, in potem pride mati za menoj in teta Maruša, ali pa se popeljem v zlati kočiji v rojstno vas k materi, k teti Maruši. In vaščanje se mi bodo odkrivali, pred bogatim Američanom, in več ne bodo stiskali glav in kazali s prstom nanj: „Lejte, izprijeni študent gre po cesti, za hišnim voglom se je skrtil, sram ga je . . .“ Odkrivali se mi bodo, in mati me objame z radostjo v srcu, in teta Maruša mi poda veselo roko. In pozabljeno bo vse, kar je bilo . . .“

Tako je mislil in sanjal Janko, edinec, in šel po svetu, s citrami pod pazduho in z materinimi denarji v žepu. A preden se je prav zavedel, že mu je zmanjkalo denarja, že so ga popustili prijatelji, ki so mu pomagali poganjati materin denar. Ostal je sam, brez prijateljev, brez denarja, s citrami pod pazduho . . . Prodal je uro, in zašel k morju — na Ameriko, na zlato Ameriko — novo domovino — ni mogel več misliti. „Tukaj ob morju si prislužim denarja, za prijatelje ne maram več, in potem hajdi v Ameriko, v zlato Ameriko! In ko ondi obogatim, se popeljem v zlati kočiji domov. In odkrivali se mi bodo — pred bogatim Američanom. In mati prihiti z odprtimi rokami naproti, in teta Maruša bo jokala, ko me zagleda bogatega Američana, in vse bo dobro . . .“

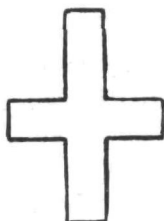
Ob morju je citral, drugega ni znal, in ljudje so ga odganjali z lepimi besedami, z malimi darovi, njega edinca, imovite vdove Lenke sina . . . Šel je dalje, obleka se mu je gulila, trgala, črevlji trgali, čisto razcveteli . . . Citral je, da bi si prislužil za kruh, a nihče ni maral poslušati capina in njegovih citer . . . Šel je še dalje, zašel k delavcem v slavonske šume. In tam ga je spoznal sosedov, ko ga je življenje že ubilo: klateža, capina . . .

Jokal je Janko kot otrok pod košato bukvijo; zakaj oči so se mu odprle, in zagledal je samega sebe, prosečega ob poti, s citrami pod pazduho, klateža, capina . . . In bridko kesanje je napolnilo njegovo dušo. „Omagal sem na poti, v Ameriko ne morem, v zlati kočiji se ne popeljem domov, sosedu se ne bodo odkrivali pred bogatim Američanom . . .“ (Konec.)

Zastavica v podobah.

Priobčil *Fr. Rojec.*

Rešitev in imena rešilcev priobčimo v prihodnji številki.

Zajčja šola.

Seveda se ni to, kar kaže podoba na strani 259, zgodilo včeraj ali predvčerajšnjim. Morda se ni zgodilo nikoli, ali lahko se bi, ko bi bilo zajcem kaj do prave učenosti. Tako so pa zadovoljni, da imajo dolge in urne noge, ki jim dobro služijo, kadar je nevarnost za petami. Navadno pa jih plašljivo zajčje srce tako zbeга, da izgube

vso pamet. No, upamo, da nam dolgouhi zajčki nič ne zamerijo, da se je „Zvonček“ nekoliko pošalil z njimi.

Kavovec.

Kavovec (kavno drevo) se da prav dobro vzgajati v sobi in je zanjo izreden okrask. Ima lepe bele cvetove, ki rastejo v šopih in imajo jako prijeten vonj. Listje kavovca je vedno zeleno.

Železnice na Kranjskem.

Prva železniška proga po naših tleh je bila položena od Dunaja v Ljubljano. Otvorjena je bila 19. septembra 1849. l. Potem so jo podaljšali do Trsta in otvorili 17. julija 1857. l. Ta železnica se imenuje južna, ker drži proti jugu. Dne 14. decembra 1870. l. so otvorili državno železnico iz Ljubljane v Trbiž. Imenuje se pa tudi „Cesarjevič Rudolfova železnica“, na Kranjskem pa navadno „Gorenjska železnica.“ Iz Šempetra v Reko se je otvorila železnica 25. junija 1873. l., iz Ljubljane na Kamnik pa 28. januarja 1891. l. Potem se je gradila dolejnjska železnica iz Ljubljane v Kočevje, ki je bila otvorena 28. septembra 1893. l. in nato se je odcepila od Grosuplja še proga proti Novemu mestu do Straže; to progo pa so otvorili 10. junija 1894. l. — 23. julija 1899. l. je prvokrat zdrdral vlak iz Ljubljane na Vrhniko, in 23. julija 1906 l. pa se je otvorila nova proga državne železnice, ki drži z Jesenic v Trst. Ta proga se je zvezala tudi z Beljakom in Celovcem, ki je dokaj krajša ko prejšnja. Prometu so jo izročili dne 30. septembra letos.

Bajkalsko jezero.

Bajkalsko jezero v Sibiriji meri na površini 34.000 kvadratnih kilometrov. Južno od jezera je mnogo rudniških izvirov, ki imajo do 55 stopinj toplote. V bližini jezera so tudi velika skladišča premoga.

Kunci v Avstraliji.

Kunci v Avstraliji so za poljedelce prava nevarnost. Posebno v zapadnih pokrajinah so se zadnje mesece tako pomnožili, da se že ne izplača več obdelavanje polja. Neka velika poljedelska družba, ki ima 2¹/₂ akrov zemlje, je celih deset mesecev na vse mogoče načine pokončevala kunce, toda brez vidnega uspeha. Sedaj nameravajo kuncem vcepiti neko nalezljivo bolezen, da bi se zanesla naprej ter uničila nadležne glodalce. Ako pa se tudi to ne posreči, bodo kmalu imeli kunci petino vse obdelane zemlje zase.

Koliko psov je na svetu?

Zadnje štetje psov je izkazalo, da živi največ psov na Francoskem, in sicer 2,864.000. Na 1000 tamošnjih prebivalcev pride 75 psov. Nemčija ima 2,200.000 psov, Severna Amerika 2,000.000, Kitajska 1,800.000, Rusija 1,500.000, Turčija 1,100.000, Angleška 1,000.000, Italija 800.000. V vsi Evropi je čez 15 milijonov psov, v Ameriki čez 10, v Aziji čez 8, v Afriki čez 5 in v Avstraliji čez 1 milijon. Na vsem svetu živi torej okolo 40 milijonov udomačenih psov.

Vrednost železnic vsega sveta.

Neki Anglež je izračunal, da bi bilo treba za nakup vseh železnic vsega sveta ogromne vsote 508.800.000.000 K. Toliki so dohodki vseh evropskih držav v osmih letih.

Nazaj v planinski raj!

Besede zložil *Simon Gregorčič*.

Počasno.

Uglasbil *Vinko Krek.**)

1. in 2. glas

1. Pod	tr - to bi-vam	zdej,	v de - že - li	raj-sko-
2. Tu	ze - len dol in	breg,	tu cvet - je	že bu-
3. Glej	ta do - lin-ski	svet,	de zla - te	vin-ske
4. In	to ti nič ni	mar,	da dra - gi	sr-čno
5. O,	zla - tih dni spo - min	me	vle - če	na pla-

3. glas
(poljubno)

*) Ta pesem se poje triglasno ali tudi samo dvoglasno. V zadnjem slučaju izostane 3. glas, prva glasova se pa intonirata poljubno nižje.

zadržano

1. mi - li, sr - ce pa gor mi si - li, na - zaj v pla - nin - ski
 2. di se, tu ptič - ji spev gla - si se, go - re še kri - je
 3. gri - če te nič, te nič ne mi - če njih juž - ni sad in
 4. vda - ni ti kli - če - jo: „O - sta - ni, ni - kar od - tod, ni -
 5. ni - ne, po njih sr - ce mi gl - ne, saj jaz pla - nin sem

zadržano

1. 2. 3. 4. Za - kaj na - zaj? Za - kaj na -
 5. Te - daj na - zaj? Te - daj na -

mf

1. raj. Za - kaj, za - kaj na - zaj? Na - zaj v pla - nin - ski
 2. sneg. Za - kaj, za - kaj na - zaj? Na - zaj v pla - nin - ski
 3. cvet? Za - kaj, za - kaj na - zaj? Na - zaj v pla - nin - ski
 4. kar! Za - kaj, za - kaj na - zaj? Ne vpra - šaj - te, za -
 5. sin! Te - daj, te - daj na - zaj, Na - zaj v pla - nin - ski

1. 2. 3. 4. 5. zaj? *f* *zadržano*

1. 2. 3. raj! Za - kaj na - zaj? Na - zaj v pla - nin - ski raj!
 4. kaj! Za - kaj na - zaj? Ne vpra - šaj - te, za - kaj!
 5. raj! Te - daj na - zaj, Na - zaj v pla - nin - ski raj!

zadržano

Rešitev besedne uganke v deseti številki.

Cepec.

Prav so jo rešili: Dajčbauer Jože, Tišlarč Avgust, Pušenjak Alojzij, Vrzela Franc, Miško Jože, Podgorelec Roza, Rubin Treza, Robinšček Kata, Lešnik Marija, Strman Julika, učenci in učenke III. razr. v Svetinjah pri Ormožu; Poldi, Sandka in Vidka Samsa v Il. Bistrici; Janko Rebek, učenec III. razreda slovenske ljudske šole v Celju; Minka in Slavka Zacherl, učenki V. razr., Franček Zacherl, učenec III. razr. Franc Jožefove šole v Ljutomeru; Justina Vremec, učenka IV. razreda na liceju v Trstu; Ivan Godeša, Iv. Krmavner, Jer. Japalaj, Al. Hitij, Al. Ozbič, Iv. Milavec, A. Simšič, Tr. Katrn, Jak. Tegelj, Al. Ožbolt, Još. Kolar, Jožef Mahnič in Ivan Kristan, učenci v Planini pri Rakeku; Tilka Schunko, Ivanka Godeša, Micika Podboj, Mici Seljak, učenke v Planini; Jožef Rebek, učenec IV. razr. v Ljubljani; Šumer Melita, Škofja Loka; Finj Zalaznik, učenka VII. razr. v Ljubljani; Ivan Robar na Petelinjeku; Zoran Jošt in Edvard Kunst, četrtošolca v Celju; Flis Vera, učenka IV. razr. na Vrhniki; Ivanka in Ciril Gomzi, učenca IV. razr. v Ormožu; Tonček Slivka, učenec pri Sv. Juriju ob juž. žel.; Anuška Benedik, učenka V. razr. v Ljubljani; Karel Šavnik, Bilje pri Gorici; Franc Kolarč, Marko Kegel, Jožef Vaupotič, Janez Nedeljko in Andrej Klemenčič, učenci V. razr. pri Sv. Križu blizu Ljutomera.